

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Бромирський Б.О., група 11с ПТ
Грицаєнко М.І., к.е.н., ст. викладач

Постановка проблеми. Економічне управління підприємством потребує точних економічних розрахунків, ретельного та всебічного аналізу господарської діяльності. Управлінські рішення повинні базуватися на об'єктивній оцінці результатів господарської діяльності підприємства, визначенні впливу факторів на значення результативних показників, виявленні недоліків та «вузьких місць», розрахунку господарських резервів, ретельному обґрунтуванні перспектив подальшого розвитку. Центральні місце в аналізі господарської діяльності відведено фінансовому аналізу – аналізу фінансових результатів та фінансового стану підприємства.

Проблеми ролі аналізу господарської діяльності в системі економічного управління підприємством розглядалися в публікаціях таких вчених, як М.І. Баканов, Г.І. Грицаєнко, М.В. Дембінський, І.П. Житна, М.З. Кауфман, І.Д. Лазаришина, Є.В. Мних, Г.В. Савицька, А.Д. Шеремет та інших. В той же час визначення ролі моніторингу фінансового стану підприємства в економічному управлінні суб'єктом господарювання потребує додаткових досліджень, що обумовлює актуальність та мету обраної теми дослідження.

Метою статті є визначення ролі моніторингу фінансового стану підприємства в економічному управлінні суб'єктом господарювання.

Основні матеріали дослідження. Нами проаналізовані дані публічного акціонерного товариства Завод «Запоріжавтомастика», вид економічної діяльності підприємства якого визначається як виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації. Середня кількість працівників на підприємстві становить 160 осіб. Для підприємства 2019 р. став найгіршим за останні 3 роки, а саме: чистий дохід зменшився на 2018 тис. грн, валовий прибуток зменшився на 1736 тис. грн.

Фінансові результати та фінансовий стан підприємства аналізувалися за період 2017-2019 рр. Так, за 2017 р. чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) склав 9250 тис. грн, собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) склала 7258 тис. грн, валовий прибуток становить 1992 тис. грн. Фінансовий результат від операційної діяльності, на жаль, збитковий -322 тис. грн, чистий фінансовий результат теж збиток у розмірі 420 тис. грн.

За 2018 р. чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становить 13188 тис. грн, собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) склала 9567 тис. грн, валовий прибуток 3621 тис. грн, чистий фінансовий результат збільшився по порівнянню з 2017 роком і склав 828

тис. грн. Показник рентабельності операційної діяльності складає 197%, тобто 2018 р. став для підприємства значно кращим в плані фінансових показників у порівнянні з 2017 р.

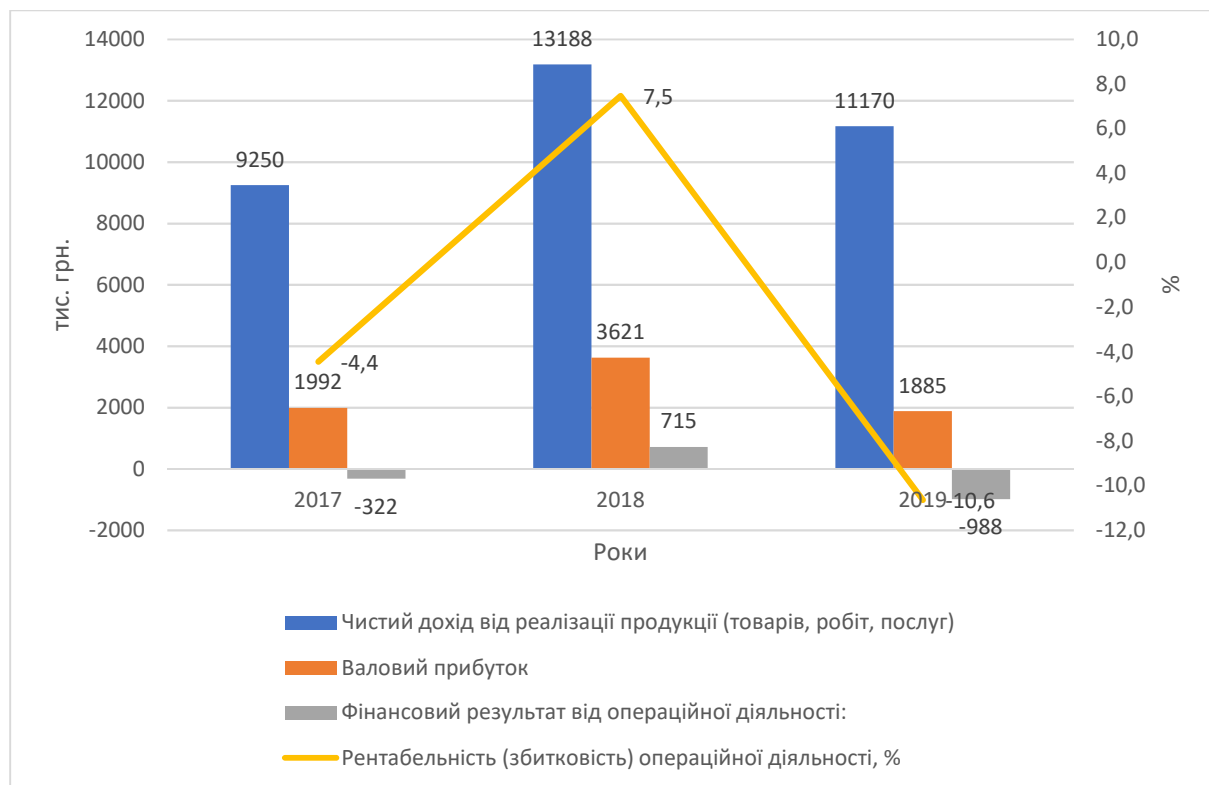

Рис. 1. – Динаміка основних показників фінансових результатів підприємства

Джерело: складено за даними фінансової звітності підприємства

В 2019 р. чистий дохід від реалізації (товарі, робіт, послуг) склав 11170 тис. грн, собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) становить 9285 тис. грн, валовий прибуток склав 1885 тис. грн, чистий фінансовий результат збитковий – -995 тис. грн.

За 2017-2019 рр. власні обігові кошти на підприємстві зменшились на 822 тис. грн, коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами складає -1,07, маневреність робочого капіталу підприємства зменшилась на 0,02%. За цим всім також зменшився коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами на 7,05%, коефіцієнт покриття запасів збільшився на 22,51%, також збільшився коефіцієнт фінансової незалежності на 0,02%. Також збільшився показник фінансової стійкості, що є дуже доброю новиною для підприємства.

Для більш глибокої оцінки фінансового стану підприємства нами був зроблений маржинальний аналіз за три роки (табл. 1).

За розрахунками, за 2017-2019 рр. зменшився маржинальний дохід на 107 тис. грн, що не є гарною новиною для підприємства, також зменшилась питома вага маржинального доходу у виручці на 4,22%. Попри все в підприємства збільшився показник запасу фінансової стійкості на 1855,24 тис. грн, а ось поріг рентабельності зменшився на 0,35%.

Таблиця 1

Розрахунок безбиткового обсягу продаж і запасу фінансової стійкості підприємства (за даними ф.№2)

Показники	2017	2018	2019	Відхилення, (+, -)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	9250	13188	11170	1920
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	9816	12828	12282	2466
Прибуток від реалізації, тис. грн.	-566	360	-1112	-546
Постійні витрати, тис. грн.	2321	2797	2760	439
Змінні витрати, тис. грн.	7495	10031	9522	2027
Маржинальний дохід, тис. грн.	1755	3157	1648	-107
Питома вага маржинального доходу у виручці, %	18,97	23,93	14,75	-4,22
Безбитковий обсяг продаж, тис. грн.	122,35	116,88	187,11	64,76
Запас фінансової стійкості, тис. грн.	9127,65	13071,12	10982,89	1855,24
Поріг рентабельності, %	98,67	99,11	98,32	-0,35

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності підприємства

Для визначення ймовірності банкрутства підприємства була використана модель Альтмана:

$$Z = 0,111x_1 + 13,239x_2 + 1,676x_3 + 0,515x_4 + 3,80x_5,$$

де x_1 – частка власного оборотного капіталу в оборотних активах;
 x_2 – співвідношення оборотного і основного капіталу;
 x_3 – коефіцієнт оборотності сукупних активів;
 x_4 – рентабельність активів, %;
 x_5 – коефіцієнт фінансової незалежності (частка власного капіталу в загальній валюті балансу).

Константа для порівняння $Z = 8$.

Аналізуючи дані табл. 2, ми бачимо що, 2017 р. був для підприємства найгіршим за 2017-2019 рр., що ми взяли для розрахунку, константа для порівняння за 2017 р. становила $3,8 < 8$, тобто у підприємства на той час був середній ризик банкрутства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Альтмана

Показник	Змінна	Коефіцієнт	2017	2018	2019
Частка власного оборотного капіталу в оборотних активах	x_1	0,111	0,81	0,08	0,86
Співвідношення оборотного і основного капіталу	x_2	13,239	-0,05	0,09	-0,13
Коефіцієнт оборотності сукупних активів	x_3	1,676	-0,04	0,10	-0,13
Рентабельність активів, %	x_4	0,515	0,05	0,10	0,12
Коефіцієнт фінансової незалежності (частка власного капіталу в загальній валюті балансу)	x_5	3,8	1,16	1,54	1,56
Константа для порівняння	z	8	3,8	7,25	4,14

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності підприємства

За 2018 рік, ситуація на підприємстві покращилась, константа для порівняння склала $7,25 < 8$, тобто ризик банкрутства підприємства за 2018 р. був невеликий.

У 2019 р. фінансова ситуація на підприємстві значно погіршилась порівняно з попереднім роком, зменшилися показники співвідношення оборотного і основного капіталу та коефіцієнт оборотності сукупних активів на 0,13%. Константа для порівняння, яка характеризує рівень ймовірності банкрутства, склала $4,14 < 8$, тобто рівень ймовірності банкрутства можна трактувати як середній.

Результати та висновки. Підводячи підсумки, можна зробити висновок про те, що у підприємства є всі шанси на подальшу плідну роботу та збільшення потужності виробництва. За результатами проведеного аналізу фінансового стану підприємства за 2017-2019 рр. бачимо, що підприємство покращило показники фінансово-господарської діяльності порівняно з 2017 р. Вважаємо, що моніторинг фінансового стану повинен бути важливою складовою в системі економічного управління підприємством.

Список літератури

1. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Роль аналізу інвестиційного розвитку підприємств технічного сервісу в системі його управління. *Формування ефективних механізмів управління в умовах*

трансформації соціально-економічних систем : Матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. м. Харків, 12 березня 2020 р. Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2020. С. 208-210.

2. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Функціонально-вартісний аналіз управлінської діяльності підприємства фірмового сервісного обслуговування. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Львів, 19-21 березня 2019 р. Ч. 2. Львів: ЛНАУ, 2019. С. 68-71.
3. Грицаєнко М.І. Довіра як детермінанта економічного розвитку європейських країн. *Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи* : монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. С. 20-29.
4. Грицаєнко М.І. Довіра як передумова розвитку підприємницької діяльності. *Бізнес Інформ*. 2016. №12. 143-148.
5. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Індикатори інвестиційно-інноваційної діяльності в торговельному підприємстві. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Львів, 18-20 березня 2020 р. Львів: ЛНАУ, 2020. С. 494-497.
6. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Управління інвестиційно-інноваційним розвитком торговельного підприємства. *Формування ефективних механізмів управління в умовах трансформації соціально-економічних систем* : Матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. м. Харків, 12 березня 2020 р. Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2020. С. 211-213.
7. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Інвестиційна привабливість України. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2017. Vol. 3. No. 1. Pp. 80-93.
8. Hrytsaienko H., Hrytsaienko I., Bondar A. and Zhuravel D. Mechanism of Investment of Technical Service in Agricultural Households. *Modern Development Paths of Agricultural Production*. 2019. pp. 29-40.
9. Hrytsaienko M., Hrytsaenko H., Andreeva L. and Boltyanska L. The Role of Social Capital in Development of Agricultural Entrepreneurship. *Modern Development Paths of Agricultural Production*. 2019. pp. 427-440.
10. Hrytsaienko M., Rogach Y. and Zorya M. Location of Social Capital in the Labor Protection of the Enterprise. *Modern Development Paths of Agricultural Production*. 2019. pp. 41-52.
11. Zbarsky V.K., Trusova N.V., Sokil O.H., Pochernina N.V. and Hrytsaienko M.I. (2020). Social and Economic Determinants for the Development of Resource Potential of Small Forms of Agrarian Production in Ukraine. *Industrial Engineering & Management Systems*. Vol 19, No 1, March 2020, pp.133-142.